

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/742-

24. april 2026

Uttalelse til Dok 8:262 S (2025-2026) Om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøhensyn i skogbruket

Jeg viser til brev av 9. april 2026 om at Næringskomitéen har til behandling representantforslag 262 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Margit Bye og Marius Langballe Dalin om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøhensyn i skogbruket.

Representantforslaget er oversendt til uttalelse. Forslaget består av sju delforslag. I det følgende kommenterer jeg tematikken generelt. Deretter knytter jeg noen kommentarer til hvert enkelt delforslag.

Skogen er blant annet viktig for næringsvirksomhet, friluftsliv og miljøverdier. I forrige stortingsperiode ble det med forlikene mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV på Stortinget bevilget penger til forsøk og kurs i flerdret skogbruk samt midler til utvikling av metodikk for flerbruk i skogbruksplanleggingen. Dette er eksempler på politikk som kombinerer både verdiskaping, naturhensyn og videre kunnskapsutvikling. Samlende løsninger for forvaltning av skog er også viktig for meg som statsråd.

De siste årene er det også gjennomført flere initiativer fra skogeiere og fagmiljøer selv som eksempelvis tester ut varierte former for hogst som bidrar til at mer død ved får bli værende igjen av hensyn til biologisk mangfold, eller planting av flere treslag for å tilpasse teiger til et klima i endring.

Aktiv bruk av skog gir arbeidsplasser og muligheter til å lage produkter som er basert på en fornybar ressurs, eksempelvis til boliger. Skogbruket gir oss som samfunn muligheter for å

reduere utslipp og øke opptaket av CO₂ gjennom langsiktig forvaltning og kontinuerlig fornyelse av skogressursen. En nasjonal skogpolitikk med felles lovverk blant annet med skogbruksloven har vært viktig for de verdiene som vi har i norske skoger i dag.

For å ta vare på skog med spesielle verdier er det per i dag vernet godt over 6000 km² skog, eller ca. 5,2 % av alt skogareal i Norge. Dette er et areal som er nesten halvannen gang så stort som Østfold fylke. Stortingets mål om vern av 10 % av skogarealet legger opp til at dette arealet nær skal dobles. Dette målet styrer regjeringen etter. På privat grunn skal dette skje gjennom frivillig vern.

I tillegg setter skogeierne av spesifikke skogarealer med høy miljøverdi som nøkkelbiotoper gjennom sine sertifiseringsordninger. Sertifiseringen krever normalt at det ikke skal hogges i nøkkelbiotopene. Dette arealet øker også, og omfatter nå ca. 1100 kvadratkilometer skog, som kommer i tillegg til det vernede arealet.

Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 35 (2023-2024)) ble vedtatt av Stortinget i januar 2025. Som del av handlingsplanen ble det fastsatt nye nasjonale mål for skog i Norge. Disse målene lyder:

- Skog som er vernet etter naturmangfoldloven er i økologisk tilstand nær naturtilstand i 2050.
- I øvrig skog er økologisk tilstand, målt med direktoratenes indikatorer, forbedret innen 2050, samtidig som det er et aktivt bærekraftig skogbruk på drivverdige arealer og skognæringens konkurransekraft er ivaretatt.

I stortingsmeldingen la regjeringen også fram en meny av tiltak for skog som skal bidra til å forbedre den økologiske tilstanden mot 2050. Flere av tiltakene retter seg mot gammel skog eller skog med spesielle miljøverdier.

I meldingen ble det pekt ut 13 indikatorer for den økologiske tilstanden i skog. De fleste av disse viste positiv utvikling i tjuårsperioden 1999-2019. Dette gjelder blant annet en betydelig økning av arealet av biologisk gammel skog, mengden død ved i skog, innslaget av lauvtrær i barskog, store trær og arealet med flersjiktet skog. Regjeringen følger den videre utviklingen av disse indikatorene som grunnlag for å vurdere den økologiske tilstanden framover.

Kommentarer til de enkelte forslagene:

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen innføre et midlertidig forbud mot flatehogst av naturskog inntil permanent vern er avklart.

Gjennom Stortingets behandling av norsk handlingsplan for naturmangfold er målet om at 10 % av skogen skal vernes videreført. Ved vern av skog på privat grunn, ligger prinsippet om frivillig vern fast. Frivillig skogvern er en ordning der skogeier selv tilbyr skogareal til vern. Dersom området har natur- og miljøkvaliteter som tilsier vern, og vernemyndighetene takker

ja til tilbudet, kan området vernes som naturreservat etter naturmangfoldloven § 37. Det vil da forhandles frem en avtale mellom skogeier og staten som inneholder avgrensning av området, verneforskrift som regulerer bruken av området og erstatning. Det er stor interesse fra skogeierne for ordningen. Den har bidratt til å redusere konfliktnivået knyttet til skogvern.

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har utarbeidet og offentliggjort en første versjon av kart over naturskog i Norge. Et eget kartlag over skog som ikke har vært flatehogd etter 1940 viser at ca. 35 % av det totale skogarealet i Norge faller innenfor denne avgrensningen. Et forbud som skissert av forslagsstillerne ville dermed ha omfattet store skogareal i Norge. Den første versjonen har en usikkerhet som gjør det krevende å avgjøre med sikkerhet hvor det foreslåtte forbudet faktisk ville gjelde.

I forskrift om berekraftig skogbruk stilles det krav om at skogeier skal gjennomføre miljøregistreringer før hogst. Miljøregistreringene skjer som del av skogbruksplanleggingen etter en offentlig godkjent metode (Miljøregistreringer i Skog, heretter omtalt som MiS) og i samsvar med kartleggingsmetodikken Natur i Norge (NiN). Registreringene skal blant annet kartlegge de viktigste livsmiljøene i skogen, og forutsetter normalt feltundersøkelser. Gjennom skogbruksplanleggingen har skogeier derfor kunnskap om den eldste skogen og miljøverdier i skog som gjerne er mer presis og nyansert enn oversiktskartet over skog som ikke er flatehogd etter 1940.

Skogbruksloven inneholder i dag ingen hjemmel til å forby visse hogstformer på omfattende skogarealer ut fra hva som har vært tidligere hogstpraksis. Forslaget om et midlertidig hogstforbud vil kreve lovendring, og en utredning av den eventuelle lovendringen som blant annet også omfatter forholdet til Grunnloven § 105.

Tilrådingen er at et slikt forbud ikke vedtas.

Jeg viser her også til at gjennom behandling av handlingsplanen for naturmangfold har Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag til meny av tiltak for skog, med sikte på forbedret økologisk tilstand i skog innen 2050 og ulike tiltak for å nå dette målet. Det er blant annet varslet utredning av behov for eventuelle nye tiltak og virkemidler knyttet til skog med bestandsalder over 160 år.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til verneform som kan brukes for å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, som et supplement til tradisjonelt vern som naturreservat.

Jeg deler representantenes syn om at det er avgjørende at vernet er representativt. Det er imidlertid ikke realistisk å få til vern av 10 prosent av den produktive skogen innen 2030. Jeg er også enig i at det er avgjørende for naturmangfoldet hvordan de resterende 90 prosentene av den produktive skogen forvaltes. Derfor fremmet regjeringen i Naturmeldingen (Meld. St. 35 (2023-2024)) mål for økologisk tilstand i skog og en meny av tiltak for å nå målene.

Når det gjelder verneform som kan brukes til å beskytte arealer med naturskog mot flatehogst, bygging av nye skogsveier og annen utbygging på permanent basis, men som samtidig åpner for andre hogstformer, så vil aktuell verneform kunne være

landskapsvernområde slik representantene påpeker. I naturreservater og nasjonalparker vil et slikt restriksjonsnivå ikke være aktuelt.

Det har historisk blitt vernet enkelte landskapsvernområder i skog med bestemmelser som åpner for andre typer hogst enn flatehogst, men som fortsatt hindrer bygging av veier og andre større inngrep, altså den type vern forslagsstillerne etterspør. Erfaringen har vært at verneformen kan være egnet til å beskytte landskapsverdier og opplevelsesverdier ved at man bevarer et helhetlig skogbilde uten større hogstflater. Den kan samtidig være mindre effektiv til å beskytte truede og nær truede arter. En stor andel av de truede artene i skog er knyttet til gammel skog, og særlig død ved og gamle trær er viktig for mange av disse artene. Blant annet avhengig av mengden død ved som blir igjen i et område, kan et slikt landskapsvern være mindre effektivt sammenlignet med naturreservat for å bevare en del av de truede artene i skog.

Tilrådingen er at forslaget ikke vedtas.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en revisjon av lover og forskrifter for å oppnå et mer bærekraftig skogbruk, som blant annet må innebære melde- eller søknadsplikt for hogst, strengere krav til uavhengig naturkartlegging samt forbud mot hogst i hekketiden. Standarden for hvordan skogene i Norge skal forvaltes og drives bærekraftig, må inngå i en offentlig forskrift.

Skogbruksvirksomhet i Norge reguleres gjennom skogbruksloven. Loven stiller krav om at skogeier skal ha oversikt over miljøverdiene i egen skog og ta hensyn til dem ved gjennomføring av alle tiltak i skogen.

Forskrift om bærekraftig skogbruk inneholder en rekke konkrete miljøkrav til skogbruksvirksomheten. Dette gjelder for eksempel krav om å ivareta verdiene i viktige livsmiljøer og nøkkelbiotoper, om lukkede hogstformer, innblanding av lauvtrær, utbedring av kjøreskader, sparing av livsløpstrær, rydding av kvist fra turstier mv. Det er også et krav etter forskriften at det skal gjennomføres miljøregistreringer før hogst.

Norsk PEFC Skogstandard sertifiserer så godt som alt omsatt tømmer i Norge. Det er ikke riktig når forslagsstillerne sier at standarden fastsettes av bransjen selv. Skogstandarden er utarbeidet og avtalt mellom skognæringen, miljøorganisasjoner og andre interessentgrupper. Standarden blir revidert jevnlig, ble sist revidert i 2022, og internasjonalt godkjent i juni 2023.

I alt 15 organisasjoner har deltatt i revisjonsarbeidet gjennom en arbeidskomité. Myndighetene har ikke en formell rolle i utformingen av standarden, men Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet deltar som observatører i komitéen. Sertifiseringen legger opp til et kontinuerlig forbedringsarbeid, der avvik hos den sertifiserte blir fulgt opp og lukket etter nærmere regler. Ved alvorlige brudd kan skogeier utelukkes fra gruppesertifiseringen og ved svært alvorlige brudd kan sertifikatholder miste sertifikatet, og dermed i praksis også markedsadgangen.

Melde- eller søknadsplikt for hogst

Det utføres om lag 14 000 hogster i året i Norge. Forslaget om en generell meldeplikt eller søknadsplikt for hogst vil derfor føre med seg en økt byråkratisering og store økonomiske og

administrative konsekvenser både for kommunene og for skogeierne. Det er ingen selvfølge at det som kan oppnås med melde- eller søknadsplikt, i form av mer bærekraftig skogbruk, vil stå i et rimelig forhold til disse merulempene.

I dag tar skogeierne miljøhensyn uten erstatning, som blant annet omfatter å sette av områder som nøkkelbiotoper der skogen normalt ikke blir hogd. Det er også utviklet overvåkingsopplegg for å sikre at nøkkelbiotopene blir forvaltet i samsvar med regelverk og sertifikatkrav. Praktisk talt alt skogareal som er aktuelt for skogsdrift er omfattet av skogbruksplaner med miljøregistreringer, og både offentlig og privat regelverk krever at skogeier skal ha kunnskap om miljøkvalitetene i området før det kan gjennomføres ulike skogtiltak.

Offentlige myndigheter kontrollerer både etterlevelse av skogbruksregelverket, gjennomfører etterkontroll knyttet til søknader om tillatelse eller tilskudd, og overvåker også skogtilstanden gjennom Landsskogtakseringen. Skogsektoren følger sine sertifikatsystemer som inneholder regler og restriksjoner etterspurt i markedet. Jeg mener derfor på bakgrunn av de miljøhensyn og kontroll- og oppfølgingsarbeidet som beskrevet ovenfor at forslaget om en generell meldeplikt eller søknadsplikt for hogst er uheldig og unødvendig.

Strengere krav til uavhengig naturkartlegging

Som nevnt stiller forskrift om berekraftig skogbruk krav om at det gjennomføres miljøregistreringer før hogst. Skogbruket drives dermed med grunnlag i kunnskap om miljøverdiene i skogen. Miljøverdiene registreres etter MiS-metodikken som registreringsmetodikk. Registreringene gjennomføres vanligvis i forbindelse med skogbruksplanlegging, og utføres etter en detaljert instruks av personell som har opplæring i metoden.

Hogst i hekketiden

Hekketiden er den mest sårbare perioden for fugl i skog, og krever at skogbruket tar spesielle hensyn. Fuglers hekking i skog pågår normalt i perioden mai, juni og juli i Norge.

Norsk PEFC Skogstandard inneholder konkrete krav til de hensynene som skal tas til hekkende fugl: «I hekketiden skal skogsdrift i skog av spesiell betydning for fuglelivet unngås, såfremt det ikke er nødvendig for å komme til bakenforliggende skog.» Det er angitt særskilt hvilke skogtyper dette gjelder. I tillegg stiller skogstandardene egne krav om hensyn til tiurleiker og rovfuglreir.

Standarden må inngå i offentlig forskrift

Ved behandlingen av gjeldende skogbrukslov ble det understreket av Stortinget (Innst. O. nr. 61 (2004–2005)) at en forskrift måtte utformes slik at den sikrer nødvendige minstekrav uten å svekke den motivasjonen næringen har for å ta frivillige miljøhensyn, og heller ikke fører med seg byråkrati eller skaper uklare rammer for næringen. Det ble lagt til grunn at de som er tilsluttet sertifiseringsordningene ville oppfylle de krav som stilles i loven, og som ville følge av den kommende forskriften (Ot.prp. nr. 28 (2004–2005)).

Skogstandarden inneholder omfattende og detaljerte krav til skogbruksvirksomhet. Dersom alle kravene i skogstandarden skulle nedfelles i offentlig regelverk ville dette i praksis gjøre sertifiseringsordningene overflødige. Kontroll- og oppfølgingsarbeidet som i dag gjennomføres av sertifiseringsorganet og finansieres av næringen ville måtte gjennomføres og finansieres av offentlig myndighet. Dette ville ha store økonomiske og administrative konsekvenser, ikke minst for kommunene som er tilsynsmyndighet. Man ville også miste dialogen mellom miljøorganisasjoner og næringsorganisasjoner om miljøkravene, samtidig som endring og oppdatering av kravene ville bli mindre dynamisk. Systemet med kontinuerlig forbedring ville i utgangspunktet bli erstattet med straffebestemmelser i lov og forskrift, og næringens egenmotivasjon for å stille og oppfylle miljøkrav ville stå i fare for å bli svekket. Jeg mener Stortingets vurdering av ansvarsdelingen mellom regelverket og sertifiseringsordningene står seg godt i dag.

Oppsummert tilrår jeg at forslaget om en revisjon av lover og forskrifter som beskrevet ikke vedtas.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen gjennomgå lover og forskrifter og legge fram forslag som gir kommunene større handlingsrom til å sikre naturverdier i skogene etter plan- og bygningsloven og annet relevant lovverk.

Kommunene skal som plan- og bygningsmyndighet ivareta plan- og bygningslovens formål. Virkemidlene i loven er i hovedsak knyttet til planlegging og byggesaksbehandling. Iverksettelse av tiltak kan bare skje dersom tiltaket ikke er i strid med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan.

Arealplanleggingen er et sentralt virkemiddel for å avveie og avklare bruk og vern av ressurser. Planene skal avklare rammene for arealdisponeringen basert på interesseavveininger mellom mange hensyn som blant annet miljø og samfunnsbehov. Kan en plan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen inneholde en konsekvensutredning av virkningene av planen, herunder miljøvirkninger. I randsonen til nasjonalparker og landskapsvernområder kan det fastsettes bestemmelser i kommuneplanen for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i et verneområde. Det kan også gis retningslinjer om hvilke hensyn som skal vektlegges ved praktiseringen av annen lovgivning der kommunen er tillagt oppgaver. Ved gjennomføring av større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø- og samfunn har kommunen plikt til å sørge for at det utarbeides reguleringsplan. Dispensasjon fra en vedtatt plan forutsetter at rettslige vilkår er oppfylt. Dispensasjon kan ikke gis hvis hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt. Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene. I slike tilfeller skal det blant annet legges særlig vekt på konsekvensene av en dispensasjon for miljøet.

I praksis er det vanlig at skogområder legges ut til arealformålet LNF-R, se pbl. § 11-7 andre ledd nr. 5. I enkelte tilfeller er skogområdet regulert til tilsvarende arealformål etter pbl. § 12-5 andre ledd nr. 5. Ordinær skogsdrift vil være i samsvar med dette formålet. Også der arealer blir avsatt eller regulert til ulike former for utbygging vil ordinær skogsdrift være tillatt

frem til utbyggingen eventuelt skjer. Kommunen kan gjennom arealplaner fastsette begrensninger i adgangen til å drive skogbruk for eksempel av hensynet til naturverdier.

I den grad kommunen ikke har gitt særlige bestemmelser med hjemmel i plan- og bygningsloven, reguleres skogsdriften av skogbruksloven med underliggende forskriftsverk. Dette omfatter blant annet gjennomføring av hogst, foryngelse, framføring av vei og tiltak med sikte på å hindre skade på skogen. Det er kommunene som har rett og plikt til å håndheve reglene i loven.

Jeg kan ikke se hvilket behov det er for å gi kommunene større handlingsrom enn det denne lovgivningen åpner for med sikte på å sikre eventuelle naturverdier i skogen. Skal det gjennomføres vern, bør vernet skje som frivillig vern, og etter reglene i naturmangfoldloven. Jeg tilrår derfor at forslaget om en slik gjennomgang ikke vedtas.

Forslag 5: Stortinget ber regjeringen snarest tydeliggjøre i landbruksveiforskriften at bygging av landbruksveier krever konsekvensutredning og godkjent reguleringsplan, i henhold til plan- og bygningsloven § 12-1.

Bygging av landbruksveier omfattes av plandelen av plan- og bygningsloven. Det vil si at dersom en landbruksvei oppfyller vilkårene i plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd, må det utarbeides og vedtas en reguleringsplan. Dette er lagt til grunn av Eidsivating lagmannsrett i LE_2023-22977, av Kommunal- og distriktsdepartementet i flere tolkningsuttalelser (TUDEP-2024-1648-0 og TUDEP-2023-230-2) og nylig av Sivilombudet i en uttalelse 4. mars 2026 (SOM-2025-1633). Av pbl. § 12-1, tredje ledd fremgår det at reguleringsplan kreves for tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Videre følger det av plan- og bygningsloven § 4-2 andre ledd med tilhørende forskrift om konsekvensutredning i hvilke tilfeller det vil være krav om konsekvensutredning.

Det er altså plan- og bygningsregelverket som styrer i hvilke tilfeller det er krav om reguleringsplan for landbruksveier. Disse reglene står på egne ben og er ikke nødvendige å gjenta i landbruksveiforskriften, dersom det ikke samtidig er et ønske om en materiell endring i forskriften. Sivilombudet har i den nevnte uttalelsen lagt til grunn at det etter gjeldende regelverk er uklart hvordan et eventuelt krav om reguleringsplan vil påvirke behandlingen av en søknad etter landbruksveiforskriften, og hvordan prosessene etter de to regelsettene skal samordnes. Jeg tilrår ikke å støtte forslaget som er fremlagt.

Jeg er imidlertid enig i at det kan være behov for å tydeliggjøre sammenhengen mellom plan- og bygningsloven og landbruksveiforskriften når det gjelder betydningen av et eventuelt krav om reguleringsplan før det gis tillatelse etter landbruksveiforskriften.

Forslag 6: Stortinget ber regjeringen gjennomgå subsidiene til skogbruket med sikte på å fase ut ordninger som svekker naturtilstanden i skogene, til fordel for ordninger som premierer bærekraftige driftsformer som lukket hogst og lengre omløpstid.

Stortinget har ved flere anledninger understreket at en bærekraftig bruk av skog er et sentralt element i arbeidet med å øke verdiskapingen på fornybare naturressurser, og at skogen

spiller en viktig rolle i arbeidet med å nå klimamålene. Tilskuddsordninger for skogbruket er viktige verktøy i regjeringens arbeid for å nå disse målene.

Det er mulig å øke karbonopptaket gjennom aktive tiltak i skog. Disse tiltakene kan bidra vesentlig til å nå klimamålene, særlig i et langsiktig perspektiv. Blant annet tilskudd til ungskogpleie under posten for klimatiltak i skog på statsbudsjettet virker positivt i så måte.

Regjeringen arbeider for å fastsette et langsiktig klimamål for forvaltet skog. Samtidig som det legges til rette for økte opptak av CO₂ i skog og økt bruk av biomasse, må en sørge for en god økologisk tilstand i skogen. Dette reflekteres i regjeringens mål for skog i Naturmeldingen, som tidligere omtalt. De årlige prioriteringene av ulike tilskudd til skogbruk vedtas av Stortinget ved behandling av statsbudsjettet.

Jeg tilrår derfor ikke at dette forslaget vedtas.

Forslag 7: Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag til fondsløsning for frivillig skogvern for å sikre forutsigbarhet, kontinuitet og jevnt høyt tempo i arbeidet med å innfri stortingsvedtaket om at 10 prosent av skogen skal vernes.

Generelt vil opprettelse av fond kunne bidra til å gjøre statsbudsjettet mindre oversiktlig, og for stor oppsplitting av budsjettet kan gjøre det vanskeligere å bruke budsjettet som styringsverktøy i den økonomiske politikken. Jeg mener derfor på generelt grunnlag at vi bør være tilbakeholdne med dette, og tilrår at forslaget om en fondsløsning for frivillig skogvern ikke vedtas.

Med hilsen

Nils Kristen Sandtrøen